

GEMEENTE ROERMOND

**Lokale uitwerking van het innovatietraject
'Wijkgericht inburgeren'**

2008

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	2
UITWERKING INNOVATIETRAJECT “WIJKGERICHTE INBURGERING”	3
DE ROERMONDSE WIJKGERICHTE AANPAK	3
<i>Inburgering binnen de 3 wijken</i>	8
<i>Donderberg</i>	8
<i>Roermondse Veld</i>	9
<i>Kemp-Kitskensberg/Heide</i>	9
PARTICIPATIE ALS EXTRA DOEL	10
ROERMONDSE PARTICIPATIESCORE	10
3 PIJLERS INNOVATIETRAJECT “WIJKGERICHTE INBURGERING”	12
<i>Pijler 1: Fase vóór het inburgeringstraject: De wijk als vindplaats</i>	12
<i>Pijler 2: Fase tijdens het inburgeringstraject: Duaal inburgeren</i>	12
<i>Pijler 3: Fase na het inburgeringstraject: Blijvende maatschappelijke participatie</i>	13
UITVOERINGSORGANISATIE	13
<i>Trajectcoördinator wijkgerichte inburgering – inburgeringsconsulent</i>	14
WERKWIJZE TRAJECTCOÖRDINATOR WIJKGERICHTE INBURGERING	14
<i>Productbeschrijving wijkgerichte inburgering</i>	19

Uitwerking Innovatietraject “Wijkgerichte inburgering”

Met het Deltaplan inburgering gaan we met alle betrokken partijen de uitdaging aan om de kwaliteit van inburgering te verbeteren. De gemeente Roermond is samen met 8 andere gemeenten ingeloot binnen het innovatietraject wijkgerichte inburgering. In het innovatietraject wijkgerichte inburgering koppelen we zeer nadrukkelijk inburgering en participatie. Tussen inburgering als leertraject naar taalbeheersing en participatie als volwaardige deelname in de samenleving zit een belangrijke wisselwerking. Taal is de eerste vorm van communiceren en is daarmee een belangrijke aspect van participatie. De wijk is het platform voor participatie en tevens de vindplaats van (potentiële) inburgeraars. Met het innovatietraject wijkgerichte inburgering willen we 3 ambities bereiken, waarbij de ambitie voor blijvende participatie van de inburgeraar het hoofddoel van het innovatietraject wijkgerichte inburgering is. De overige ambities zijn een leefbare wijk met in hoge mate participerende inwoners en tevens verwachten we dat door de pilot zal de kwaliteit en de kwantiteit zal toenemen. De gemeente Roermond wil in dit innovatietraject concrete oplossingen beproeven, maar ook de kansen voor participatie door een integrale, innovatieve inzet van middelen, waaronder inburgering, aantonen. Dit innovatietraject beslaat een periode van drie jaar. De invoering van het participatiebudget in 2009 past in de omzetting van het huidige beleid naar een volledig doorlopende lijn tussen inburgering en participatie. Met het innovatietraject “wijkgerichte inburgering” willen we een begin maken voor een integrale benadering, we zien het als proeftuin. De context van de Roermondse wijkgerichte aanpak, het armoedebeleid, het reïntegratiebeleid en de vastgestelde kaders van de WMO kunnen als dankbaar gereedschap gebruikt worden om een Innovatietraject “wijkgerichte inburgering” mogelijk maken. Deze notitie vormt een onderdeel van de inburgeringsagenda van de gemeente Roermond. In het innovatietraject wijkgerichte inburgering brengen we de breedte van de integraliteit terug naar de individuele inburgeraar en zijn behoefte aan participatie en inburgering: we gaan over tot het aanbieden van maatwerk.

De Roermondse wijkgerichte aanpak

In Roermond wordt reeds enkele jaren succesvol gewerkt vanuit een wijkgerichte aanpak: wijkbeheer in relatie tot wijkontwikkeling. Wijkontwikkeling heeft tot doel het bewaken en verbeteren van het fysieke, sociale en economische leefklimaat in de Roermondse wijken. In dit kader heeft de gemeente Roermond voor de wijken de Kemp-Kitskensberg/Heide en het Roermondse Veld in wijkontwikkelingsplannen opgesteld. Voor de wijk Donderberg is een leefbaarheidsplan opgesteld. De uitvoering van deze plannen is in volle gang. Oorspronkelijk voerde het fysieke aspect de boventoon binnen de wijkontwikkelingsplannen. De sociale component was ondergeschikt. Vanuit de dagelijkse praktijk is de les getrokken dat een sterke sociale component noodzakelijk is voor het welslagen van wijkontwikkeling. Bij de totstandkoming van plannen worden bewoners, vrijwilligers en professionals intensief betrokken. Wanneer een wijk uit balans raakt, leiden problemen van individuele burgers – zoals armoede, werkloosheid, of taalproblemen – tot een collectief probleem voor de wijk. De gemeente Roermond heeft er bewust voor gekozen om haar burgers ‘aan zet’ te plaatsen en begint hier nu de vruchten van te plukken. Men begint te beseffen dat de sleutel voor oplossingen vaak bij bewoners zelf ligt. De gemeente kan als gids een proces begeleiden en daar waar nodig ondersteuning bieden.

Binnen Roermond wordt mede vanuit bovenstaande wijkgerichte aanpak gebruik gemaakt van de volgende sociaal maatschappelijke voorzieningen:

- Multifunctionele wijkaccommodatie / gemeenschapshuis
- Onderwijsinstellingen voor basisonderwijs
- Gymnastiekaccommodaties
- Voorzieningen voor senioren
- Basisscholen
- Peuterspeelzalen
- Onderwijsinstellingen voor beroepsonderwijs
- Onderwijsinstellingen voor voortgezet onderwijs
- Onderwijsinstellingen voor speciaal basisonderwijs
- Scoutinggebouwen
- Kinderdagverblijven
- Vader- Moedercentra
- Buitenschoolse Opvang
- Zwembad
- Voorzieningen voor jongeren (o.a. jongerencentra en jongereninformatiepunten)
- Multifunctionele sport- en beweegvoorzieningen
- Jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau)
- Eerste- en tweedelijnszorg
- Voorzieningen voor Kunst en Cultuur (Theater Centrum voor kunsteducatie, Basisbibliotheek, Museum, Cultureel podium voor de jeugd, Horeca met culturele programmering)
- Maatschappelijke opvang (MOV)
- CWI /UWV
- Productiehuis (is een initiatief van de gemeente Roermond om werkzoekenden uit Roermond te kwalificeren en te bemiddelen naar banen bij werkgevers in de regio)

Beschrijving van de wijken

De problematiek van onze gemeente is in het verleden veelvuldig getypeerd als de “paradox van de gemeente Roermond”. Enerzijds heeft de gemeente Roermond een belangrijke werkgelegenheidsfunctie voor de regio en vervult zij een centrumfunctie voor detailhandel, onderwijs, cultuur en maatschappelijke zorg. Tevens is er een ruim aanbod voor toerisme en recreatie en is Roermond een stad met een ruime historie.

Anderzijds kenmerkt de gemeente Roermond zich o.a. ook door een hoge werkloosheid, gemiddeld lage inkomens en opleidingsniveaus en is er bovendien sprake van een mismatch op de arbeidsmarkt tussen vraag en aanbod. Op 30 september was het werkloosheidscijfer van Roermond 8,5% en dit zijn 2183 personen. Tot slot zijn er binnen de gemeente Roermond verscheidene wijken met een eenzijdige woningvoorraad.

Bovenstaande paradox is in het verleden regelmatig onder de aandacht gebracht van de provinciale en landelijke overheid. Recentelijk, bij de selectie van de 40 probleemwijken, is deze problematiek wederom onder de aandacht gebracht bij Minister Vogelaar, waarbij ons verzoek werd gesteund door onderstaande gegevens:

- De gemeente Roermond staat landelijk op de derde plaats op de lijst van gemeenten voor wat betreft de hoogste criminaliteit (AD Misdaadmeter 2007);
- De gemeente Roermond neemt op de lijst van 4000 buurten in Nederland (gemeten vanaf de armste) met een viertal wijken respectievelijk de plaatsen 27, 38, 64 en 130 in;
- De gemeente Roermond kent op dit moment een werkloosheidspercentage van 11,6%, waarbij in sommige wijken een werkloosheid van 25-40% heerst;
- De gemeente Roermond huisvest ruim drie keer zo veel kinderen in achterstandswijken als het Nederlands gemiddelde, waarmee Roermond op de 13e plaats staat van de Nederlandse gemeenten;
- De gemeente Roermond kent een woningvoorraad die voor 36% bestaat uit sociale huurwoningen, met een aantal wijken tussen 70 en 95% (het laatste percentage geldt m.n. voor de Componistenbuurt);
- De gemeente Roermond huisvest een grote groep huishoudens van niet-westerse allochtone afkomst (ca. 14%), met een aantal wijken tussen 35 en 48% (het hoogste percentage heeft betrekking op de Componistenbuurt). De Donderberg

GEMEENTE ROERMOND

In het Regionaal Inkomensonderzoek van het CBS in 2004 staan alle wijken en buurten in Nederland gerangschikt naar het gemiddeld gestandaardiseerd huishoudinkomen. Voor Roermond ziet het er als volgt uit:

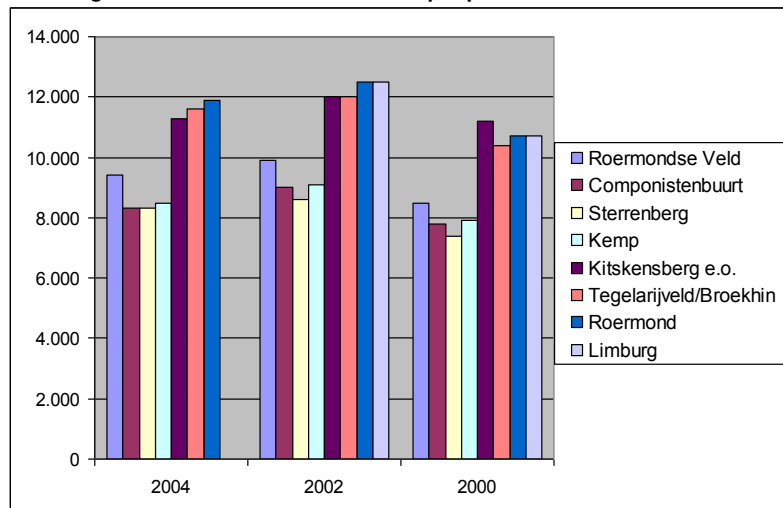
Wijk/Buurt	Aantal huishoudens	Gemiddeld gestandaardiseerd huishoudinkomen	<i>Rangnummer</i>	
			Wijken	buurten
Roermond Centrum	4.400	€ 21.000,-	1424	
Roermond Oost	2.600	€ 15.900,-	33	
m.n. Roermondse Veld	1.800	€ 15.100,-		130
Roermond-Zuid	2.500	€ 18.100,-	329	
m.n. De Kemp	900	€ 14.500,-		64
Maasniel	3.200	€ 19.700,-	871	
Donderberg/Roosendael	2.100	€ 17.200,-	159	
m.n. Componistenbuurt	800	€ 13.900,-		27
Donderberg/ Hoogvonderen	2.400	€ 17.900,-	270	
m.n. Sterrenberg	1.000	€ 14.100,-		38
Asenray	400	€ 20.200,-	1075	
Herten	2.200	€ 21.700,-	1652	

Bron: CBS, Regionaal Inkomensonderzoek (RIO), 2004

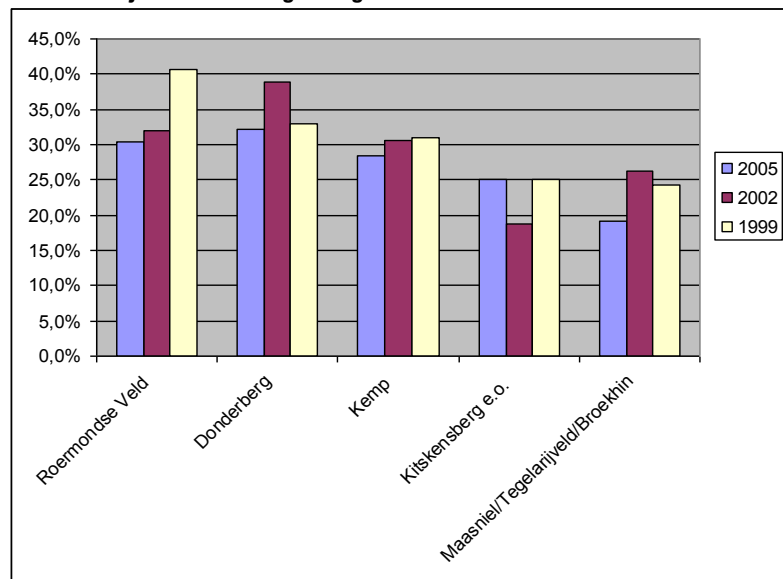
Uit dit overzicht blijkt dat de wijken Roermond Oost, Donderberg en Roosendael, Donderberg en Hoogvonderen en Roermond-Zuid tot de vijfhonderd Nederlandse wijken behoren met de laagste gemiddelde gestandaardiseerde huishoudinkomens. Van de buurten kent de Componistenbuurt het laagste rangnummer, gevolgd door respectievelijk de Sterrenberg, de Kemp en het Roermondse Veld.

Om dit beeld beter weer te geven hebben wij een aantal statistische gegevens tegen elkaar afgezet op de volgende pagina.

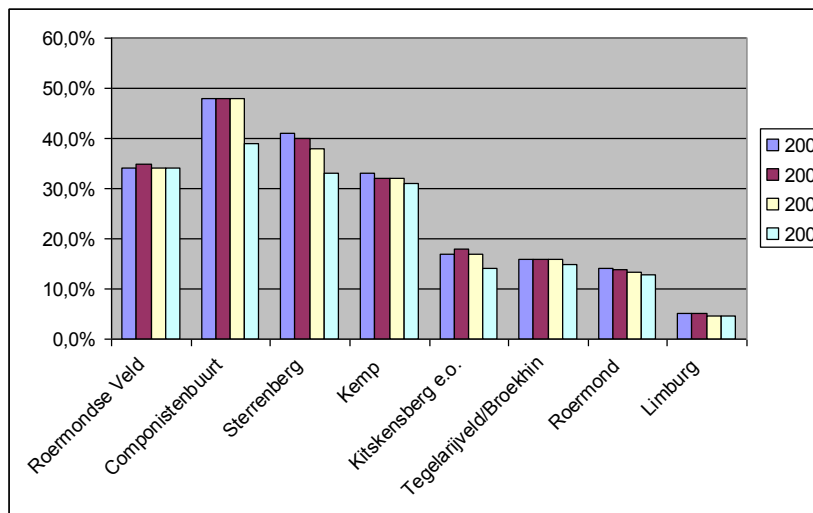
Grafiek: gemiddeld besteedbaar inkomen per persoon

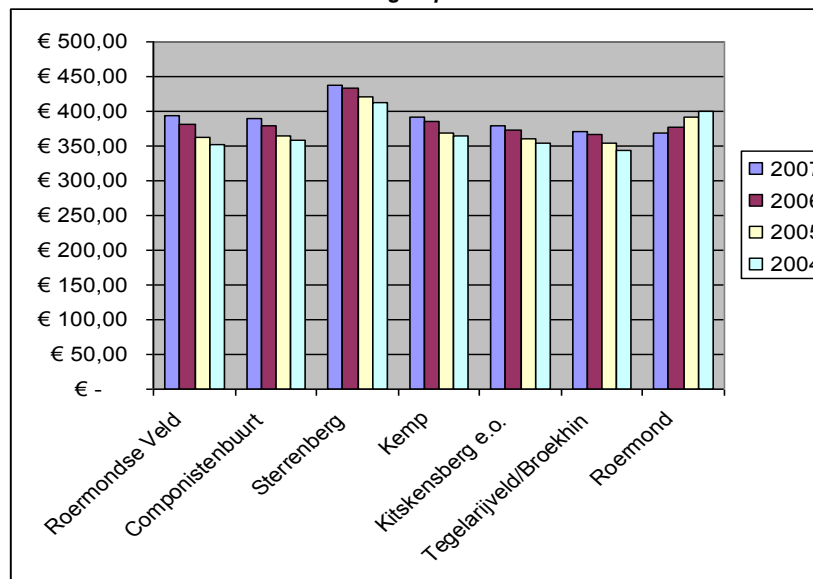
Grafiek: Subjectieve onveiligheidsgevoelens

Grafiek: Niet-Westerse allochtonen

Grafiek: Gemiddelde kale huur woningcorporatie Wonen Zuid

Inburgering binnen de 3 wijken

Op dit moment staan er nog 677 potentiële inburgeringsplichtigen in het BPI bestand geregistreerd. Hiervan zijn 552 potentiële inburgeringsplichtigen in de wijken 't Veld, de Kemp en de donderberg gevestigd. Dit is 81 %. Meer dan de helft woont in de Donderberg. Er zijn nog 307 potentieel inburgeringsplichtigen geregistreerd in ons BPI bestand in de wijk Donderberg. Voor de wijken de Kemp en 't Veld zijn er nog 109 en 136 potentiële inburgeraars geregistreerd in het BPI bestand. In de Donderberg zijn reeds 55 inburgeraars gestart met de trajecten, 36 in de Kemp en 23 in 't Veld.

Donderberg

In de wijk Donderberg wonen ongeveer 7500 mensen en is een multiculturele wijk, omdat er ongeveer 80 nationaliteiten gevestigd zijn. De wijk bestaat uit vier subbuurten, namelijk:

- de Componistenbuurt
- de Sterrenberg
- de Vliegeniersbuurt
- de Kastelenbuurt

De problemen binnen de wijk spelen zich vooral af achter de voordeur, denk hierbij aan drugs- en alcoholverslaving en de daarmee gepaard gaande problemen, zoals huiselijk geweld en kleine criminaliteit (fietsendiefstallen, auto-inbraken, vernielingen). Er heerst een hoge mate van sociaal-maatschappelijke problematiek.

De Componistenbuurt wordt ook wel de armste buurt van de kleine steden in Nederland genoemd, omdat het bruto nationaal inkomen per hoofd het laagst van Nederland is.¹ Het is een zeer diverse buurt met zowel laag- als hoogbouw. De wijk bestaat voornamelijk uit het lagere segment huurwoningen. Tevens is de wijk voorzien van veel groen. In de Componistenbuurt zal geen grootschalige fysieke herstructurering plaats gaan vinden. Daarvoor is een integrale visie opgesteld waarin sociale, economische en fysieke aspecten een plaats krijgen, het leefbaarheidplan. Daarnaast blijkt uit de Leefbarometer van het Ministerie van VROM dat de Componistenbuurt het slechtste scoort van alle wijken in de Limburgse gemeenten. Geen enkele andere wijk in Limburg scoort volgens de criteria van de Leefbarometer slechter dan de Componistenbuurt.

Vanuit de wijk de Sterrenberg bereiken ons in toenemende mate signalen die er op duiden dat de omvang en de complexiteit van de problemen onder bewoners de grens van het toelaatbare nagenoeg heeft bereikt. Een complicerende factor die daarbij een rol speelt is de diversiteit van nationaliteiten en de nagenoeg onbereikbaarheid van bewoners. De legitimatie van de wijkaanpak vindt zijn oorsprong in het onderzoek van

¹ Vrooman C., Soede A., Dirven H-J. en Trimp R., Armoedemonitor 2005, Den Haag 2005, SCP/CBS

begin jaren 90. Binnen de Donderberg is de grootste groep potentiële inburgeraars aanwezig in de Sterrenberg en de Componistenbuurt. Het ligt voor de hand om bij het benaderen van deze doelgroep aan te sluiten bij de wijkgerichte initiatieven waarbij wordt geprobeerd om de burgers te benaderen en zoveel mogelijk actief te maken (bijvoorbeeld de genoemde Gallerijgesprekken).

Roermondse Veld

In de wijk het Roermondse Veld wonen ongeveer 4500 mensen en het is een multiculturele wijk, omdat er ongeveer 65 nationaliteiten gevestigd zijn. Van oudsher kenmerkt de wijk zich als een 'echte' volksbuurt. Daarnaast wordt het Roermondse Veld, net zoals de Componistenbuurt, genoemd in de top 5 van armste buurten van de kleine steden in Nederland.²

Binnen het Roermondse Veld is de afgelopen jaren veel activiteit geweest in het kader van wijkontwikkeling. Zowel in fysieke zin (grootschalige herstructurering), maar ook in de sociale zin. Deze ontwikkelingen verhouden zich op een goede manier met elkaar. Het fysiek opknappen van een straat vormt vaak genoeg aangrijpingspunten om ook op sociaal vlak activiteiten te ontplooiën in het kader van sociale samenhang. En andersom zijn signalen in sociale zin vaak de aanleiding voor een fysieke ontwikkeling binnen de wijk. De vervlechting tussen het sociale en het fysieke verloopt bijna als vanzelfsprekend in het Roermondse Veld. Het vasthouden, en vergroten van een grote sociale betrokkenheid in de buurt verdient prioriteit. De fysieke ontwikkelingen in de wijk naderen op de meeste plekken hun afronding. De bindende factor die uitgaat van het fysiek bouwen aan de wijk zal voor een groot deel een gemis zijn.

Kemp-Kitskensberg/Heide

In de wijk Kemp-Kitskensberg/Heide wonen ongeveer 4000 mensen en is een multiculturele wijk, omdat er ongeveer 60 nationaliteiten zijn gevestigd. De wijk is een naoorlogse wijk, die voornamelijk bestaat uit huurwoningen.

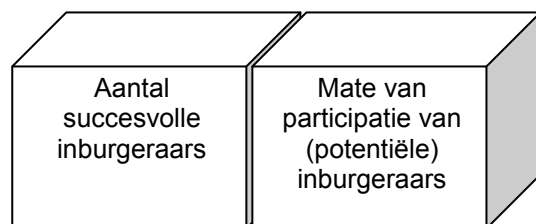
Binnen de Kemp-Kitskensberg/Heide is de afgelopen jaren veel activiteit geweest in het kader van wijkontwikkeling. Zowel in fysieke zin (grootschalige herstructurering), maar ook in de sociale zin. Deze ontwikkelingen verhouden zich op een goede manier met elkaar. Het fysiek opknappen van een straat vormt vaak genoeg aangrijpingspunten om ook op sociaal vlak activiteiten te ontplooiën in het kader van sociale samenhang. En andersom zijn signalen in sociale zin vaak de aanleiding voor een fysieke ontwikkeling binnen de wijk. De vervlechting tussen het sociale en het fysieke verloopt bijna als vanzelfsprekend in deze wijk. Het vasthouden, en vergroten van een grote sociale betrokkenheid in de buurt verdient prioriteit. De fysieke ontwikkelingen in de wijk naderen op de meeste plekken hun afronding. De bindende factor die uitgaat van het fysiek bouwen aan de wijk zal voor een groot deel een gemis zijn.

² Vrooman C., Soede A., Dirven H-J. en Trimp R., Armoedemonitor 2005, Den Haag 2005, SCP/CBS

Participatie als extra doel

Zoals gesteld in de inburgeringsagenda vormt participatie een centraal onderdeel van het Roermondse sociale beleid (zie ook de bijlage Uitwerking deelproject drie “Wijkontwikkeling in relatie tot Burgerparticipatie”). Op het moment dat de gemeente Roermond zich heeft ingeschreven voor het innovatietraject “Wijkgerichte inburgering” heeft ook het inburgeringsbeleid van de gemeente Roermond zichzelf, participatie, als extra doel gesteld. Tot dusverre werden de resultaten van het Roermondse inburgeringsbeleid immers voornamelijk gemeten aan de hand van het aantal afgeronde inburgeringstrajecten. Met het innovatietraject “Wijkgerichte inburgering” zal het succes van het Roermondse Inburgeringsbeleid ook worden gemeten aan de hand van de resultaatindicator ‘participatie’.

Een succesvolle inburgering wordt in de toekomst gemeten aan de hand van 2 resultaatindicatoren:

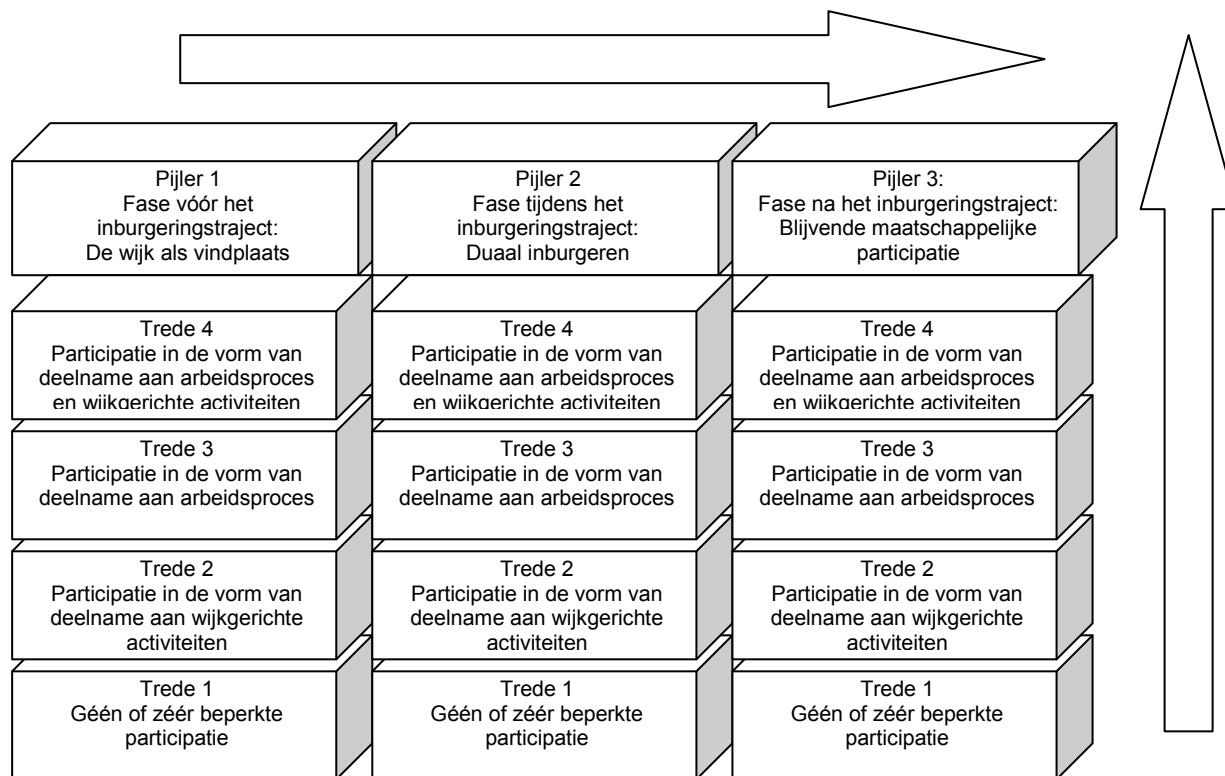

De resultaatindicator ‘participatie’ willen wij onder andere gaan meten als onderdeel van een leefbaarheidsverkenning welke wij in de eerste helft van 2009 gaan uitvoeren. Deze leefbaarheidsverkenning wordt betrokken bij het innovatietraject. Bij de uitvoering zal de Roermondse kadernota WMO als uitgangspunt dienen, inburgering (i.r.t. het innovatietraject) wordt hier als belangrijk onderdeel bij betrokken. Het Roermondse WMO-beleid stelt ‘Meedoen’ als centrale doelstelling van de WMO, en benoemt ‘participatie’ tot belangrijkste resultaatindicator van dit hoofddoel. In het volgende hoofdstuk gaan wij in op de 3 pijlers waarbinnen de Gemeente Roermond het innovatietraject onderverdeeld. Hierna zullen wij ingaan op de participatiegraad binnen de 3 pijlers.

Roermondse Participatiescore

De gemeente Roermond gaat binnen het innovatietraject wijkgerichte inburgering werken met een participatieladder die bestaat uit 3 pijlers. Pijler 1 behelst de mate van participatie van een (potentiële) inburgeraar vóór aanvang van een inburgeringstraject, pijler 2 behelst de mate van participatie tijdens het inburgeringstraject en pijler 3 beschrijft de mate van participatie na afronding van het inburgeringstraject. Binnen elke pijler worden 4 treden benoemd oplopend van een mindere mate van participatie (niveau 1) tot een hoge mate van participatie (niveau 4). Het is de bedoeling om een (potentiële) inburgeraar zowel hoger op de participatieladder te laten komen alsook zo veel mogelijk richting of in de derde pijler te laten komen.

Schematisch ziet dit denkkader er als volgt uit:

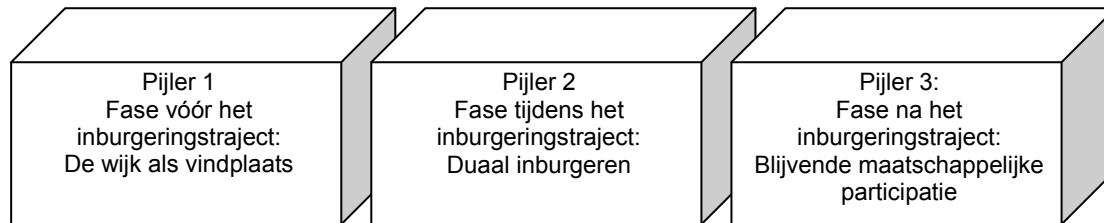
Wij kunnen deze denkwijze gebruiken als instrument voor de volgende zaken:

- Denkmodel waarmee we ons innovatietraject vorm en inhoud geven,
- Methodisch instrument waarmee de trajectcoördinator de voortgang kan bewaken, en zijn kapstok vormt op basis waarvan hij één trajectplan vorm en inhoud geeft,
- Management instrument waarmee de effectiviteit van het innovatietraject gekwantificeerd kan worden op basis van een scoringsmodel. Dit scoringsmodel kan gebruikt worden op de volgende manier: Als we 1 punt 'scoren' voor iedere trede, en 5 punten voor iedere pijler die een inburgeraar verder komt binnen zijn inburgeringstraject, dan kunnen we stellen dat des te hoger de score, des te hoger het effect/succes van het innovatietraject. Van hieruit kunnen we signalen en trends destilleren: als bijvoorbeeld weinig trajecten boven een score van 5+ punten uitkomen, kunnen we stellen dat er blijkbaar moeilijkheden zijn om een (potentiële)

inburgeraar daadwerkelijk in een inburgeringstraject te krijgen. Als er veel inburgeraars boven een score van 10+ uitkomen kunnen we stellen dat de doorlopende lijn binnen het innovatietraject blijkbaar effectief vormgegeven wordt.

3 pijlers innovatietraject “Wijkgerichte inburgering”

Als we de participatieladder vertalen naar activiteiten in het innovatietraject wijkgerichte inburgering, dan passen in pijler 1 activiteiten die zich richten op het vinden van inburgeraars, in pijler 2 activiteiten die zich richten op de invulling van trajecten en in pijler 3 activiteiten die zich richten op blijvende maatschappelijke participatie.

Pijler 1: Fase vóór het inburgeringstraject: De wijk als vindplaats

Het innovatietraject ‘wijkgerichte inburgering’ maakt gebruik van de wijk als dé vindplaats voor potentiële inburgeraars. De aanwezigheid van verschillende partners, de kleine schaal, en de directe nabijheid van voorzieningen doorbreken immers de anonimiteit waarin veel potentiële inburgeraars verkeren. Bovendien herbergt de wijk een breed scala aan natuurlijke vindplaatsen voor potentiële inburgeraars, waaronder scholen, buurthuizen, vader- en moedercentra etc. Ook via de activiteiten van welzijns- en bewonersorganisaties worden vaak kandidaten geworven. Daarnaast zijn er vaak een of meerdere zelforganisaties actief in de wijk en/of is er sprake van sleutelfiguren die in contact staan met potentiële inburgeraars binnen de wijk. Het innovatietraject wijkgerichte inburgering stelt ons voor de uitdaging om in te zetten op het vinden van potentiële inburgeraars in de wijken.

Voor pijler 1 willen we antwoord krijgen op de volgende vraag die tijdens de uitvoering van het innovatietraject beantwoord zal gaan worden:

1. Welk vindplaatsen voor inburgeraars kan een wijk herbergen en hoe kunnen we deze vindplaatsen zo optimaal mogelijk benutten?

Pijler 2: Fase tijdens het inburgeringstraject: Duaal inburgeren

Een inburgeringstraject is een traject om een inburgeraar in Nederland de kennis bij te brengen die benodigd is om te kunnen functioneren in de samenleving. Het is een taalopleiding voor Nederlands en bereidt inburgeraars tevens voor op een inburgeringsexamen waar ook kennis van de Nederlandse samenleving getoetst wordt. Het inburgeringsdiploma geeft een niveau van taalbeheersing en algemene kennis van de Nederlandse samenleving aan van de inburgeraar. Het behalen van het diploma zegt echter niets over de participatie van de inburgeraar.

Binnen de stad Roermond streven we ernaar dat iedere burger meedoet! (zie ook de bijlage de Roermondse kadernota WMO). Dit geldt dus ook voor de inburgeraars. Binnen het innovatietraject wijkgerichte inburgering willen we dat er een vloeiende lijn naar volwaardige participatie ontstaat. Sommige inburgeraars participeren al volledig, hebben al structureel werk en beheersen alleen de taal nog niet en andere inburgeraars nemen nog helemaal niet deel aan de samenleving. Dit betekent dat er een traject gestart wordt dat past bij het doelperspectief van de inburgeraar.

Binnen deze pijler willen we met het innovatietraject wijkgerichte inburgering, (potentiële) inburgeraars een duaal traject aanbieden dat zich richt op zowel inburgering als participatie.

Duale trajecten bieden meer maatwerk voor de inburgeraar. Bij duale trajecten staan alle activiteiten binnen het inburgeringstraject in het teken van het doelperspectief van de inburgeraar. Maar voor wie (nog) niet gaat werken kan het ook een andere vorm van participatie zijn, bijvoorbeeld de deelname aan een beroepsopleiding, het ondernemen van sociale activiteiten of het ontwikkelen van bekwaamheden als opvoeder.

De vragen die in deze pijler beantwoord zullen gaan worden tijdens de uitvoering van het innovatietraject zijn:

1. op welke wijze kan de wijk gebruikt worden voor inburgering?
2. heeft dit consequenties voor de wijze waarop de trajecten door de aanbieders zijn vormgegeven?

Pijler 3: Fase na het inburgeringstraject: Blijvende maatschappelijke participatie

Ambitie van pijler 3 is een structurele participatie voor de individuele inburgeraar. De som van individuen die stijgen op de ladder van blijvende maatschappelijke participatie leidt daarna weer tot een blijvende verbetering van de leefbaarheid in de wijk.

Hierbij horen de volgende vragen die gedurende het innovatietraject beantwoord zullen gaan worden:

1. welke bijdrage kan inburgering leveren aan de leefbaarheid van de wijk?
2. zien we meer participatie?

Uitvoeringsorganisatie

Onder verantwoordelijkheid van het afdelingshoofd Welzijn van de gemeente Roermond is de volgende werkgroep binnen het innovatietraject belast met de integrale regie van het innovatietraject:

- De beleidsmedewerker (inhoudelijk manager / projectmanager)
- De wijkcoördinatoren (met als rollen procesmanager, netwerkmanager, communicatiemanager)
- De procesmanager van VROM (adviseur)

Deze werkgroep geeft in het begin nadere invulling aan het innovatietraject binnen de gehele gemeente Roermond. En zal daarna in een lagere frequentie vergaderen.

Trajectcoördinator wijkgerichte inburgering – inburgeringsconsulent

Binnen het innovatietraject gaan wij werken met trajectcoördinatoren. De trajectcoördinatoren verschillen qua werkwijze van de inburgeringsconsulenten van de Gemeente Roermond.

De inburgeringsconsulenten binnen de gemeente Roermond roepen de (potentiële) inburgeraars schriftelijk op voor een gesprek op het kantoor van de gemeente. Van hieruit wordt bekeken of een inburgeringstraject aangeboden kan worden. Indien dit het geval is, zal de inburgeraar richting Gilde Opleidingen gaan voor een taaltoets. Pas daarna zal een eventueel inburgeringstraject kunnen starten. In de praktijk zien we dat deze manier van werken drempels met zich meebrengt. De nieuwkomer moet de informatie in de eerste uitnodiging op de een of andere manier duidelijk gemaakt krijgen, hij/zij moet dan eerst naar een ‘formeel’ gesprek op het kantoor van de gemeente waar iemand in relatief korte tijd een inschatting moet maken over zijn doelperspectief, en dan moet hij ook nog naar een andere locatie toe: de school.

Wij willen deze drempels wegnemen met het aanstellen van trajectcoördinatoren. Deze trajectcoördinatoren zullen in de directe leefomgeving van de inburgeraar, de wijk of zelfs zijn eigen huis contact zoeken waarbij ze een doelperspectief stellen dat passend is. Ze zullen de inburgeraar verder de begeleiding geven die hij nodig heeft om zijn duale inburgeringstraject succesvol af te ronden.

Deze ‘nieuwe’ werkwijze is ontstaan vanuit de gedachte dat inburgering breder is dan alleen het leren van de Nederlandse taal én een proces is dat binnen de eigen leefomgeving dient te gebeuren. Doordat de trajectcoördinator dichterbij de inburgeraars komt te staan en een verdergaande begeleiding biedt, maakt hem dit slagvaardiger. Hieronder zullen wij verder ingaan op de trajectcoördinator.

Werkwijze Trajectcoördinator wijkgerichte inburgering

Binnen de beschrijving van de 3 pijlers hebben wij de volgende vragen benoemd:

- welk vindplaatsen voor inburgeraars kan een wijk herbergen en hoe kunnen we deze vindplaatsen zo optimaal mogelijk benutten?
- op welke wijze kan de wijk gebruikt worden voor inburgering?
- heeft dit consequenties voor de wijze waarop de trajecten door de aanbieders zijn vormgegeven?
- welke bijdrage kan inburgering leveren aan de leefbaarheid van de wijk?
- zien we meer participatie?

De trajectcoördinator zal binnen het innovatietraject een antwoord geven op deze vragen. Hij zal zich bewegen binnen de wijken en

ervaringen opdoen op basis waarvan hij deze antwoorden kan geven. Het innovatietraject “Wijkgerichte inburgering” loopt hiermee als rode draad door het Roermondse wijkgericht werken heen, waarbij de trajectcoördinator wijkgerichte inburgering cruciaal is.

De rol van de ‘trajectcoördinator wijkgerichte inburgering’ is in eerste instantie om (potentiële) inburgeraars in de wijk te vinden. Dit doet hij op 2 manieren:

1. Het bezoeken van inburgeringsplichtigen op basis van de bekende gegevens binnen de BPI,
2. Het vinden van potentiële inburgeringsbehoefte, gebruikmakend van het sociale netwerk in de wijk. Hierbij zal de trajectcoördinator bijvoorbeeld vaak contact hebben met het moedercentrum of met de opbouwwerker een gesprek hebben over de resultaten van huisbezoeken.

De trajectcoördinator werkt vanuit het eerder beschreven denkmodel (de pijlers en de participatieladder) en neemt dus de inburgeraar als uitgangspunt. Deze inburgeraar blijft gedurende de praktische uitvoering van het innovatietraject wijkgerichte inburgering het middelpunt. Dit nemen we heel letterlijk door 50 inburgeraars per wijk bij de hand te nemen en een inburgeringstraject in te richten specifiek op hem gericht. Daarbij gaan we uiteraard uitsluitend uit van duale trajecten. Het duale traject wordt individueel afgestemd. Uitgangspunt bij dit traject is dat we maatwerk leveren, waarbij het doelperspectief van de inburgeraar het uitgangspunt vormt. We creëren dus geen niet per definitie nieuwe projecten, waarin we wenselijk koppelingen leggen en daarna de inburgeraar gaan zoeken. We zullen uitgaande van het doelperspectief van bijvoorbeeld Khalid Yildirim een ‘tailor made’ traject gericht op inburgering en participatie in de wijk uitvoeren. Khalid krijgt een vast aanspreekpunt gedurende zijn traject: de trajectcoördinator.

In eerste instantie willen wij ons per wijk richten op 50 inburgeringstrajecten waarbij we er 25 willen laten starten met inburgeraars welke reeds bekend zijn vanuit het BPI bestand en 25 welke wij puur willen vinden vanuit sociale structuren in de wijk. Dit betekent voor de 25 trajecten die wij vanuit het BPI-bestand willen vinden dat deze niet door de reguliere inburgerings-consulenten worden benaderd, maar dat de trajectcoördinatoren een gedeelte van het bestaande BPI-bestand gericht op de desbetreffende wijk zal gaan benaderen binnen de hieronder beschreven werkwijze. Hiermee zullen in totaal voor de 3 wijken binnen de pilot 75 trajecten vanuit het BPI-bestand gestart zullen gaan worden, en 75 trajecten “niet-BPI”. Hierbij zullen er goede afspraken gemaakt worden tussen de inburgeringsconsulenten en de trajectcoördinatoren: de inburgeringsconsulenten zullen geen (potentiële) inburgeraars oproepen die benaderd zullen gaan worden door de trajectcoördinatoren. Wij vinden het belangrijk om te proberen om de helft vanuit de BPI, en de andere helft vanuit de wijk binnen een inburgeringstraject te begeleiden. Op deze manier kunnen wij binnen het innovatietraject ervaring opdoen tussen het werven op basis van de BPI en het werven vanuit de netwerken in de wijk. Hiermee kunnen wij binnen de pilot inzichtelijk maken of, en waar er verschillen bestaan bij het succesvol afronden van een inburgeringstraject en het ‘beklimmen’ van de participatieladder. Om de individuele begeleiding te kunnen waarborgen, kiezen we voor maximaal 50 inburgeraars per trajectcoördinator per jaar. Dit komt, uitgaande van 1350 werkbare uren, op 27 uur per inburgeraar per jaar, per coördinator. Gedurende het innovatietraject kunnen wij de inschatting voor wat betreft de inburgeringstrajecten bijstellen/herijken. In eerste instantie denken wij dat dit een realistisch aantal is omdat in ogeschouw genomen dient te worden dat het werk van de trajectcoördinatoren niet uitsluitend zal bestaan uit zijn werkzaamheden als “casemanager”. Hij zal buiten het begeleiden van de inburgeraars onder andere ruimte

moeten krijgen om een onderdeel te worden van het sociale netwerk in de wijken, het vinden en binden van inburgeraars en het onderzoeken en beschrijven van de vragen zoals deze binnen de verschillende pijlers zijn gesteld. Ook het vormgeven van de individuele duale trajecten en het coördineren van vraag en aanbod behoren tot de taak van de trajectcoördinator.

We hebben binnen de wijkbeschrijvingen gezien dat we kunnen verwachten dat in de wijk Donderberg er naar alle waarschijnlijkheid een groter deel van de doelgroep aanwezig is. Toch menen wij dat we binnen het innovatietraject binnen de 3 wijken een gelijke inzet moeten nastreven. Iedere wijk heeft immers zijn eigen krachten en beperkingen. Indien wij zouden kiezen voor een extra inzet voor de wijk Donderberg zouden wij dit doen op basis van de van de verwachte grootte van de doelgroep, niet op basis van de kansen en beperkingen van een desbetreffende wijk. Het zou best kunnen zijn dat het starten van inburgeringstrajecten in de wijk Donderberg veel moeilijker is of dat de begeleiding van de inburgeringstrajecten voor de wijk Donderberg veel moeilijker is.

Werkwijze

Vanaf het eerste contact met de (potentiële) inburgeraar zal het traject worden ingezet vanuit de volgende stappen:

1. Taxeren
2. Vormgeven duaal inburgeringstraject
3. Plaatsen
4. Volgen
5. Afronden

1. Taxeren

De 'trajectcoördinator wijkgerichte inburgering' zal de (potentiële) inburgeraar tijdens een persoonlijk gesprek ***in de wijk*** taxeren op zijn kansen/mogelijkheden. Dit gesprek vindt plaats in de directe omgeving van de inburgeraar en kan bijvoorbeeld plaatsvinden bij de inburgeraar thuis of in het wijkcentrum. Hierbij heeft hij het vermogen om een inschatting te maken welke vorm van inburgering op zijn plaats is, maar hij zal ook een 'match' maken met het aanbod aan participatie binnen de wijk. Hierbij dient bovendien extra opgemerkt te worden dat er óók oog is voor nieuwe vragen/kansen voor de (potentiële) inburgeraar in deze fase. De 'trajectcoördinator wijkgerichte inburgering' heeft een goed beeld van de sociale structuren in de wijk Donderberg én kan een passend aanbod doen op het terrein van inburgering. Dit betekent ondermeer dat de trajectcoördinator een diagnose kan maken van het participatieperspectief, hij/zij kan achtergrondstukken moeten kunnen verzamelen.

Dus: De inburgeraar aanspreken in zijn eigen omgeving, bekeken vanuit (nieuwe) mogelijkheden en kansen door iemand met kennis van inburgeringstrajecten én de mogelijkheden tot participatie in de directe omgeving, die ook vrijwel meteen een aanbod kan doen voor een individueel duaal inburgeringstraject.

2. Duaal inburgeringstraject

De trajectcoördinator wijkgerichte inburgering' zal op basis van zijn inschatting in de taxatiefase een inschatting maken van een passend aanbod aan de (potentiële) inburgeraar. Hierbij heeft hij ook oog voor eventuele belemmeringen welke het inburgeringstraject in de weg zouden kunnen staan. Deze belemmeringen worden net als de mogelijkheden meegenomen in een aanbod voor een duaal inburgeringstraject. Het kan bijvoorbeeld zijn dat iemand naar school gaat voor zijn inburgeringsexamen, naar de welzijnsinstelling gaat en actief wordt als vrijwilliger bij de kookgroep, en naar het maatschappelijk werk voor zijn psychosociale problemen. Hierbij wordt ook gevraagd en ongevraagd optimaal gekeken naar (nieuwe) mogelijkheden die de inburgeraar zou kunnen aanwenden om optimaal gebruik te maken van zijn netwerk om een inburgeringstraject af te ronden waarbij hij zo hoog mogelijk op de participatieladder wordt gepositioneerd. Op basis van een passend aanbod zullen er trajectafspraken worden gemaakt tussen de trajectcoördinator en inburgeraar zodat wederzijds duidelijk is wat van elkaar verwacht kan worden en welke stappen doorlopen zullen gaan worden met welk doel. Deze afspraken worden gekoppeld aan de participatieladder. Het kan zijn dat er geen aanbod voor een duaal inburgeringstraject gedaan kan/mag worden. In dit geval zal de trajectcoördinator evengoed (indien deze behoefte bestaat) een link proberen te leggen met het sociale netwerk in de wijk, maar deze persoon zal geen traject starten. De trajectcoördinator de inburgeraar begeleiden naar het juiste inburgeringstraject. Taalonderwijs is altijd een onderdeel van het inburgeringstraject van de inburgeraar. Afhankelijk van de inburgeringbehoefte van de inburgeraar wordt een duaal traject ingezet van WI of WEB. Van een inburgeraar die het Nederlands niet goed beheerst, is niet aan te geven of het een analfabeet, een inburgeringsplichtige, inburgeringsbehoefte of een inburgeraar die zijn Nederlands wordt verbeteren, betreft. De trajectcoördinator maakt daarom ook afspraken voor duale WEB trajecten. De trajectcoördinator kan rechtstreeks (samen met de inburgeraar) zorg dragen voor een aanmelding en intake bij Gilde Opleidingen, en hij zorgt voor een vaststellende beschikking en overeenkomst. Verder zorgt de trajectcoördinator voor Administratieve afhandeling in GWS, ISI en dossiervorming.

Dus: Vanuit de taxatiefase zal de 'trajectcoördinator wijkgerichte inburgering' een voorstel voor een aanbod doen voor een duaal inburgeringstraject waarbij optimaal rekening is gehouden met de (nieuwe) kansen en behoeftes op basis waarvan gezamenlijk trajectafspraken worden gemaakt.

3. Plaatsen

Als er in gezamenlijkheid een traject is uitgestippeld, zal de trajectcoördinator de inburgeraar begeleiden bij het starten. Er zijn afspraken gemaakt met o.a. Gilde Opleidingen, het algemeen maatschappelijk werk en welzijnsinstelling Wel.kom of andere actoren in de wijk, zodat zij als belangrijke actoren rekening kunnen houden met de (potentiële) inburgeraars en deze ook door middel van 'warme overdracht' soepel geplaatst kunnen worden. De trajectcoördinator houdt ook bij het plaatsen rekening met de (on)mogelijkheden van de inburgeraar: voor de één is een telefoontje genoeg om aan de slag te gaan, de ander zal letterlijk aan de hand moeten worden meegenomen.

Dus: Op basis van de gezamenlijk gemaakte trajectafspraken zal de 'trajectcoördinator wijkgerichte inburgering' zorg dragen voor een soepele start van het duale inburgeringstraject waarbij hij optimaal gebruik maakt van zijn kennis van het sociale netwerk en gemaakte afspraken met betrokken organisaties.

4. Volgen

Gedurende het hele verdere traject zal de trajectcoördinator de inburgeraar blijven volgen. Hierbij onderhoudt hij contact met de binnen dat specifieke traject betrokken instanties en geeft hij waar nodig begeleiding en ondersteuning aan zowel inburgeraar als instanties.

Dus: De trajectcoördinator wijkgerichte inburgering' treedt gedurende het traject op als casemanager waarbij hij het enerzijds de noodzakelijke begeleiding en ondersteuning geeft, en anderzijds het netwerk rondom de inburgeraar zo optimaal mogelijk organiseert.

5. Afronden

De trajectcoördinator volgt de inburgeraar gedurende het hele traject. Nadat de gezamenlijk afgesproken stappen zijn doorlopen wordt het traject afgesloten. Hierbij draagt de trajectcoördinator zorg dat de inburgeraar in staat is om zelfstandig op een zo hoog mogelijk participatieniveau te blijven functioneren. Het kan natuurlijk altijd zo zijn dat een inburgeraar verzuimt bij het volgen van zijn inburgeringstraject en dat het voor de trajectcoördinator niet mogelijk is om nog een interventie te doen om de inburgeraar zijn traject met succes te laten afronden. Indien dit sancties tot gevolg heeft zal de trajectcoördinator deze sancties niet opleggen. Dit gebeurt te allen tijde door de inburgeringsconsulenten van de gemeente Roermond. De trajectcoördinator werkt onder andere op basis van commitment, onderlinge afspraken en afstemming. Hij begeleid, adviseert en ondersteunt de inburgeraar en is niet de aangewezen persoon om eventuele sancties als stok achter de deur te gebruiken. Indien dit wel tot zijn takenpakket zou behoren kan dit immers zijn (vertrouwens)positie binnen de wijk schaden.

Dus: De 'trajectcoördinator wijkgerichte inburgering' zorgt dat de inburgeraar in staat is om zelfstandig op een zo hoog mogelijk participatieniveau te blijven functioneren, waarbij hij zo optimaal mogelijk gebruik maakt van zijn sociale netwerk.

Het duale inburgeringstraject wordt vormgegeven op een manier waarbij het maximale rendement wordt behaald uit zowel bestaande alsnog te ontwikkelen sociale structuren binnen de wijken. Met de verschillende sociale partners hebben we productafspraken gemaakt die niet synchroon lopen met de looptijd van het innovatietraject wijkgerichte inburgering. Afhankelijk van verloop van het innovatietraject wijkgerichte inburgering zullen we in meer of mindere mate aanvullende afspraken met de partners moeten maken. Daarnaast bevinden zich in de wijk natuurlijk verschillende stichtingen en organisaties die een grotere vraag naar activiteiten niet kunnen of willen voldoen. Het heeft echter nu nog geen zin om er op vooruit te lopen: we zullen deze ontwikkeling in een vroegtijdig stadium met onze partners delen zodat hierop geanticipeerd kan worden.

Productbeschrijving wijkgerichte inburgering

Het innovatietraject stelt ons als gemeente Roermond in staat om vanuit een nieuwe werkwijze ervaring op te doen met inburgering. Wij willen deze kennis vastleggen/beschrijven om 3 redenen:

- onze ervaringen delen met andere gemeenten;
- de verschillende werkprocessen beschrijven;
- het proces en de kwaliteit monitoren.

Wij willen dit doen door binnen het innovatietraject een productbeschrijving wijkgerichte inburgering te beschrijven met hierin in ieder geval de volgende componenten:

Component:	Uit te voeren door:	Verwachte tijdsplanning:
Beschrijving profiel trajectcoördinator waarbij: <ul style="list-style-type: none"> - het verschil in werkwijze met de inburgeringsconsulenten wordt beschreven - duidelijk de beoogde waarde van de trajectcoördinatoren wordt beschreven. 	Teamleider inburgering / Projectleider wijkgerichte inburgering / Welzijnsorganisatie	Eind 2008/begin 2009 vaststellen wervingsprofiel trajectcoördinatoren Eind 2008 beschrijving verschillen + eventuele meerwaarde trajectcoördinatoren.
Werkproces-beschrijving wijkgerichte inburgering waarbij wordt beschreven <ul style="list-style-type: none"> - het proces wijkgericht inburgeren - de verschillen tussen het werkproces binnen het innovatietraject met de reguliere werkwijze. - Een conclusie/advies op basis van beide werkwijzen. 	Teamleider inburgering	Startpunt is dit plan van aanpak. Dit zal doorlopend verder uitgewerkt worden. Eind 2009 zal er een eerste nadere uitwerking van de werkprocessen op basis van dit plan van aanpak worden aangeleverd, hierna bijstellen/herijken indien nodig
Beschrijving werkmethoden trajectcoördinatoren waarbij een duidelijk onderscheid gemaakt zal gaan worden tussen: <ul style="list-style-type: none"> - bestaande vindplekken (o.a. 	Trajectcoördinator / Teamleider inburgering / Projectleider wijkgerichte inburgering / Welzijnsorganisatie	Begin 2009 beschrijving startsituatie ("waar wordt begonnen en waarom worden bepaalde keuzes gemaakt en stappen gezet") Eind 2009 situatiebeschrijving voortgang, en

GEMEENTE ROERMOND

<p>moedercentrum, wijkaccommodatie)</p> <ul style="list-style-type: none">- nieuwe vindplekken (gedurende het innovatietraject)- de verschillende doelgroepen- wijze van contact maken- wijze van werving		<p>welke ontwikkeling wordt doorgemaakt, en waarom bepaalde keuzes zijn/worden gemaakt.</p> <p>Hierna jaarlijks herijken bestaande uit een situatiebeschrijving voortgang, en welke ontwikkeling wordt doorgemaakt, en waarom bepaalde keuzes zijn/worden gemaakt.</p>
<p>Beschrijving van verschillen in aanpak: We hebben te maken met inburgeringsplichtigen en inburgeringsbehoeftigen. Per doelgroep volgt een beschrijving over:</p> <ul style="list-style-type: none">- aanpak- ervaringen- moeilijkheden- mogelijkheden- verschillen- succesfactoren	<p>Trajectcoördinator / Teamleider inburgering / Projectleider wijkgerichte inburgering / Welzijnsorganisatie</p>	<p>Begin 2009 een beschrijving van de eerste bevindingen (startsituatie)</p> <p>Eind 2009, een herijking van het de verschillende genoemde aandachtspunten.</p> <p>Hierna jaarlijks op het einde van het jaar een herijking van de verschillende genoemde aandachtspunten.</p>
<p>Beschrijving (uitbreiding) sociaal netwerk in de wijken.</p> <ul style="list-style-type: none">- positie trajectcoördinatoren binnen het bestaande wijkbeheer met hierbij duidelijk aangegeven waar deelname aan het netwerk een extra impuls geeft aan inburgeren.	<p>Trajectcoördinator / Teamleider inburgering / Projectleider wijkgerichte inburgering / Welzijnsorganisatie</p>	<p>Begin 2009 een beschrijving van de eerste bevindingen (startsituatie)</p> <p>Eind 2009, een herijking van het de verschillende genoemde aandachtspunten.</p> <p>Hierna jaarlijks op het einde van het jaar een herijking van de verschillende genoemde aandachtspunten.</p>
<p>Beschrijving van de taalcoach voor de wijkgerichte inburgering aan de hand van:</p> <ul style="list-style-type: none">- het profiel- de effecten	<p>Trajectcoördinator / Teamleider inburgering / Beleidsmedewerker inburgering</p>	<p>Begin 2009 een beschrijving van de eerste bevindingen (startsituatie)</p> <p>Eind 2009, een herijking van het de verschillende genoemde aandachtspunten.</p>

		Hierna jaarlijks op het einde van het jaar een herijking van de verschillende genoemde aandachtspunten.
<p>Werkwijze van de projectgroep wijkgerichte inburgering: Er is bewust gekozen om de pilot in te bedden binnen reguliere processen.</p> <p>Het is derhalve belangrijk om te beschrijven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hoe sturing op processen verloopt - hoe sturing op inhoud verloopt <p>Hierbij is aandacht voor de regie op het netwerk, de communicatie en de inburgeringstrajecten op zich.</p>	Beleidsmedewerker inburgering / welzijnsorganisatie	<p>Begin 2009 een beschrijving van de eerste bevindingen (startsituatie)</p> <p>Eind 2009, een herijking van het de verschillende genoemde aandachtspunten.</p> <p>Hierna jaarlijks op het einde van het jaar een herijking van de verschillende genoemde aandachtspunten.</p>
Klanttevredenheidsonderzoek ontwikkelen en uitvoeren.	Beleidsmedewerker inburgering /	Ontwikkelen 2009, uitvoeren jaarlijks
<p>Duidelijke beschrijving van hetgeen gebeurt op het gebied van "inkoop":</p> <ul style="list-style-type: none"> - ontstaat er een andere behoefte? Zo ja, welke behoefte wordt signaleerd. - Hoe wordt er omgegaan met een veranderende behoefte. - Op welke manier beheert de gemeente haar account richting partners zoals bijvoorbeeld Wel.kom of Gilde Opleidingen. 	Beleidsmedewerker inburgering	Eind 2009, hierna bijstellen/herijken indien nodig
Het aansluiten bij de aanstaande leefbaarheidsverkenning in Roermond, waarbij de participatie op wijkniveau naar verwachting gemeten zal gaan worden.	Beleidsmedewerker inburgering / cluster wijkcoördinatie	Afhankelijk van frequentie leefbaarheidsverkenning: voorkeur jaarlijks